

Epilepsia – Lastenneurologian poliklinikka potilasohje

Yleistä tietoa epilepsiasta

Lapsenne on saanut epilepsiadiagnoosin ja hänelle aloitetaan tähän lääkitys. Suomessa epilepsialääkityksen aloittaa vuosittain noin 800 alle 15-vuotiaasta lasta.

Epilepsia on yleinen lasten ja nuorten pitkäaikaissairaus. Epilepsiaa sairastavia lapsia Suomessa on noin 5000. Epilepsiasta on kyse, kun lapsella on taipumus saada toistuvasti kohtauksia ilman erillistä laukaisevaa tekijää. Epilepsiakohtauksessa on kyse hetkellisestä aivojen sähkötoiminnassa ilmenevästä toimintahäiriöstä.

Kun lapselle asetetaan epilepsiadiagnoosi, on lapsella ollut yleensä 2 kohtautusta, joista toinen altisteeton puolen vuoden sisään, 1 kohtaus tai tutkimuksissa todetaan jo ensimmäisen kohtauksen jälkeen epilepsiakohtauksen uusimisriski suureksi (>60 %) tai epilepsialle tyypillinen aivosähkökäyrä tutkimustulos.

Epilepsiaan tarvitaan säännöllinen lääkitys -> tavoitteena on kohtauksettomuus, epilepsian aiheuttamien haittojen estäminen ja hyvä elämä.

Kohtauskirjanpito on tärkeää epilepsian hoidon kannalta.

Lääkehoito

Säännöllinen lääkitys on epilepsianhoidon perusta.

Jos aamulääke unohtuu ottaa aamulla, voi sen ottaa viimeistään klo 14 mennessä. Iltalääke otetaan viimeistään nukkumaan mennessä. Aamulla ei enää oteta unohtunutta iltalääkettä.

Jos lääkeannos otetaan vahingossa kaksi kertaa, voi tupla-annos aiheuttaa väsymystä ja tasapainovaikeuksia, mutta tämä ei ole kuitenkaan myrkytystila.

Mikäli lapsella on oksennustauti ja lapsi oksentaa puolen tunnin kuluessa lääkkeen otosta, voi lääkeannoksen uusia yhden kerran 20–30 min kuluttua oksentamisesta.

Kaikki lapset eivät tarvitse erillistä kohtauslääkettä.

Peruskipulääkkeet ja allergialääkkeet saa ottaa normaalisti anto-ohjeiden mukaisesti.

Yleensä epilepsiaa sairastavat lapset voidaan rokottaa normaalin rokotusohjelman mukaisesti.

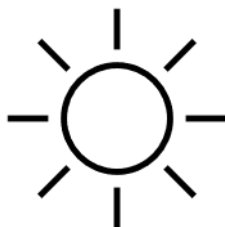
D-vitamiini ja kalkkilisä

Useat epilepsialääkkeet voivat vaikuttaa luustoon ja lisätä osteoporoosiriskiä. Epilepsiaa sairastaville lapsille ja nuorille suositellaankin luustoa vahvistavaa D-vitamiinilisää ympärivuotisesti.

- Alle 2-vuotiaille suositellaan 10 mikrogrammaa vuorokaudessa
- Yli 2-vuotiaille 20 mikrogrammaa vuorokaudessa.

Lisäksi tulisi huolehtia riittävästä kalsiumin saannista.

- Suositus on 500–1000 milligrammaa vuorokaudessa. Jos lapsi käyttää maitotuotteita yli 6 desilitraa vuorokaudessa, kalkkilisää ei tarvita. Jos lapsi käyttää muita ravintolisiä tai luontaistuotteita, niistä on syytä kertoa lääkärille.

Kohtauksen esiapu

Pysy rauhallisena

Älä jätä lasta yksin

Älä estele kehon kouristuksia

Varmista, ettei lapsi vahingoita itseään (esim. pään kolhiminen, tippuminen)

Kohtauslääke on ainut asia, jota lapsen suuhun saa antaa (puruvoima suuri)

Aseta kylkiasentoon heti, kun kouristukset vähenevät

Varmista, että lapsi hengittää esteettä ja ilmavirta tuntuu

Kohtaus kestää yleensä 1–2 minuuttia

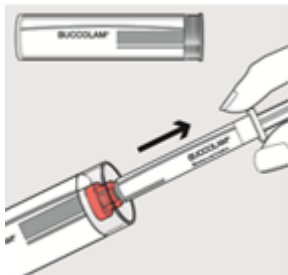
Jos kohtaus kestää yli 2 minuuttia, soita 112 tai/ja anna ensiapulääke erillisen ohjeen mukaan

Varmista, että kohtaus on mennyt ohiitse

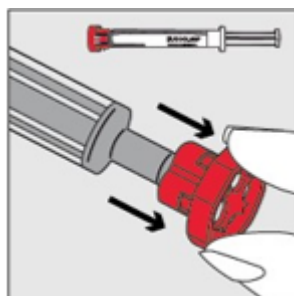
Ikinä ei ole väärin soittaa 112

Kohtauslääkkeen antaminen

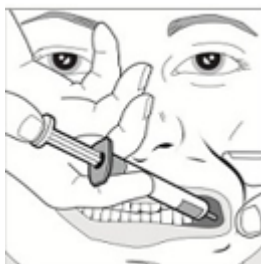
Vaihe 1: Pidä kiinni muovisesta putkesta ja vedä korkki irti. Poista ruisku suojaputkesta.

Vaihe 2: Vedä punainen korkki irti ruiskun päästä ja hävitä korkki turvallisesti.

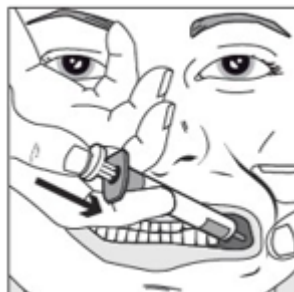
Vaihe 3: Nipistä ja vedä potilaan poskea varovasti ulospäin käyttämällä etusormea ja peukaloa. Aseta ruiskun pää posken sisäsvun ja alainen väliin jäävään tilaan.

Vaihe 4: Paina ruiskun mäntää hitaasti, kunnes mäntä pysähtyy.

Koko liuosmäärä annetaan hitaasti ikenen ja posken väliseen tilaan.

Tarvittaessa (suuri liuosmäärä ja/tai pieni potilas) noin puolet annoksesta tulee antaa hitaasti toiselle puolelle suuta, minkä jälkeen loput annoksesta annetaan hitaasti toiselle puolelle suuta.

Käyttämätön lääkevalmiste ja jäte on hävitettävä paikallisten vaatimusten mukaisesti.

Kohtauksen jälkeen

Varmista, että kohtaus on ohittunut, esim. orientoivien kysymyksien avulla

Tarkista, ettei lapsi ole loukannut itseään

Kohtauksen jälkeen lapsi on yleensä väsynyt ja saattaa nukahtaa (jälkiuni)

Soitto 112, jos uusi epilepsiakohtaus alkaa pian edellisen kohtauksen loppumisen jälkeen

Epilepsiakohtaus tyhjentää lähimuistin

Kohtauskuvaus

• Päivämäärä ja kellonaika • Yhteys unessa, juuri herättyä, syödessä, rasiuksessa, nälkäisenä, tv:tä katsellessa • Ennakoiva tunne päänsärky, pahoinvointi, silmäoireet, pistely, haukotus, käytöksen muuttuminen • Alku mistä vartalonosasta alkaa, leviääkö, yleistyykö • Tajuttomuus / poissaolo/tajunnanhämmärtyminen kuinka kauan kestää, vastaako lapsi normaalisti kysymyksiin, reagoiko kosketukseen • Motoriset ilmiöt Lihas jännitys, jäykistyminen, velttous lysähtäminen, tahdottomat lihasliikkeet, vapinat, nykäykset, kouristukset, automaattisesti toistuvat liikkeet	• Silmien liikkeet kiertyminen, suunta, pupillien koko, räpyttely, näköhäiriöt • Suu syljen erityys, maiskutus, pureskelu, vaahto • Ääntely puhumaton, sekava • Ihon väri punakka, kalpea, sinertävä • Erite hikoilu, pidätyskyvyn pettäminen • Kohtauksen kesto ja päättyminen loppuiko kohtaus itsestään, saiko ensiapulääkkeen • Samanaikainen terveydentila infektiot, kuume, mahatauti ym. • Lapsen oma kuvaus kohtauksesta
--	---

Kohtauksille altistavat tekijät

- Säännöllisen lääkityksen unohdukset
- Lääkeannoksen pienempi jääminen
- Erilaiset infektiot
- Muutokset tai epäsäännöllisyys päivittäisissä elämäntavoissa (mm. uni, verensokerin vaihtelut)
- Hormonitoiminnan vaihtelut
- Stressi
- Säikähtäminen
- Vilkkuvalot
- Liiallinen pelaaminen/ruutuaika
- Lämpötilan vaihtelut
- Päihteet

Lisätietoa

Epilepsiasta on hyvä informoida läheisiä, päiväkotia, koulua ja lapsen harrastuksen ohjaajia. Mahdollisen ensiapulääkkeen on hyvä kulkea lapsen matkassa. On hyvä käydä läpi toimintaohjeet ja kuinka ensiapulääke tarvittaessa annetaan. Kouluikäisten lasten kohdalla on tärkeää, että myös heidän kaverinsa saavat tiedon epilepsiasta ja ensiavusta.

Epilepsia-kohtauksesta tulee **AINA** ilmoittaa lastenneurologian poliklinikalle seuraavana arkipäivänä klo 8–12:15 välisenä aikana. Akuuteissa tilanteissa yhteys päivystykseen/112.

Lääkkeen aloitukseen saattaa liittyä turvalaboratoriokokeet, jotka ohjelmoidaan poliklinikalta. Verikoepäivänä aamulääke otetaan vasta näytteenoton jälkeen, jos näytteissä on lääkeainepitoisuus.

Reseptien uusinnat on pyydettävä vähintään 2 viikkoa ennen lääkkeiden loppumista lastenneurologian poliklinikalta.

Ulkomaanmatkoille otetaan mukaan epilepsialääkkeet alkuperäispakkauksissa, reseptit ja englanninkielinen lääkärintodistus.

Epilepsiaa sairastavan ei pidä mennä yksin uimaan tai kiipeilemään. Sairaus ei estä harrastuksia, kunhan turvallisuudesta huolehditaan.

Lääkitystä voidaan joissakin tapauksissa lähteä purkamaan 2–3 kohtauksettoman vuoden jälkeen, lääkärin antaman ohjeistuksen mukaan.

Ryhmän 1 ajokortin saa, kun on ollut yksi vuosi kohtauksetonta aikaa. Ryhmän 2 ajokortin saa, kun kohtauksetonta aikaa ilman lääkitystä on ollut 10 vuotta.

Asepalveluksen A-luokkaan on mahdollista päästä silloin, kun potilas on ollut oireeton ilman lääkitystä vähintään viisi vuotta. Asepalveluksen B-luokkaan mennään, jos epilepsia-kohtaukset eivät uusiudu kahden vuoden seurannassa ja epilepsialääkitys on käytössä. Asepalveluksesta vapautetaan silloin, kun epilepsia-kohtauksia ilmenee asianmukaisesta hoidosta huolimatta.

Suurin osa epilepsiaa sairastavista voi opiskella ja työskennellä normaalisti, sillä sairaus rajoittaa ammatinvalintaa vain harvoin. Epilepsia voi olla este aloille, joissa kohtaaminen aiheuttaa hengenvaaran.

itselle tai muille. Näitä ovat mm. ammattimainen henkilö- tai raskaan kaluston kuljetus, tietyt
ilmailu-, merenkulku- ja rautatieliikenteen tehtävät sekä palo- ja pelastustoimi.

Epilepsiaa sairastavalle lapselle on mahdollista hakea alle 16-vuotiaan vammaistukea. Hakemukseen tarvitaan lääkäriltä B- lausunto, sekä oma kirjallinen hakemus, joka löytyy KELA:n sivuilta. Jos lapsen epilepsia on hyvässä hoitotasapainossa, oikeutta vammaistukeen ei ole.

Tavallisimmat epilepsialääkkeet ovat ns. 100 % erityiskorvattuja lääkkeitä. Niitä ostaessasi maksat vain lääkekohtaisen omavastuun. Erityiskorvauksen saamiseksi tarvitset B-todistuksen hoitavalta lääkäriltä. Todistus lähetetään Kelaan käsiteltäväksi. Saat uuden Kela-kortin, jossa on merkintä erityiskorvausoikeudesta.

[illegible]

[illegible]

Muistilista/Epilepsia

PVM _____

NIMI _____

SÄÄNNÖLLINEN LÄÄKITYS

ENSIAPULÄÄKE EPILEPSIAKOHTAUKSEEN

VERIKOKEET

HUOM! Mikäli otetaan lääkeainepitoisuus, aamulääke otetaan vasta verikokeiden jälkeen!

SEURAAVA KÄYNTI LASTENNEUROLOGIALLA

_____ Kutsukirje tulee kotiin.

MUUTA TÄRKEÄÄ

OTATTEHAN YHTEYTTÄ AINA, JOS LAPSENNE SAA EPILEPSIAKOHTAUKSEN TAI TEILLE TULEE JOTAIN KYSYTTÄVÄÄ!

Vinkkejä yhdistyksistä

Epilepsialiitto ry

epilepsialiitto@epilepsia.fi

p. 09 350 8230 (Kysy epilepsiasta, sosiaaliturvasta ja vertaistuesta. Me autamme sinua eteenpäin.)

Perheluuri

p. 050 444 9947

Avoinna arkisin klo 12–16. Perheluurista saat ammatillista tukea ja apua lapsia ja perheitä koskevissa asioissa.

Keski-Suomen epilepsiyhdistys

toimisto.keski-suomi@epilepsia.fi

p. 045 318 2306

Matarankatu 6 A, 2. krs, huone B244a

40100 JYVÄSKYLÄ

Toimisto avoinna maanantaisin klo 11–14. Puhelimeen vastataan myös arkisin klo 16.00–19.00.

Tarkista puhelinaikojen paikkaansa pitävyyys yhdistyksen ja liiton kotisivuilta.

Lähteet ja liitteet

Epilepsialiitto (20.4.2026)

www.epilepsia.fi

Käypähoito -Epilepsiat ja kuumekeuhkouristukset (lapset ja nuoret) (27.2.2020)

<https://www.kaypahoito.fi/hoi50059>

Lastentalo (1.2.2023)

<https://www.terveyskyla.fi/lastentalo/tietoa-lasten-sairauksista/epilepsia>

Terveyskirjasto -Buccolam (9.4.2026)

<https://www.terveyskirjasto.fi/far04077>

Lastenneurologian poliklinikka

Arkisin klo 8-12:15

p. 014 269 2308